

ΣΤΗΝ ΑΓΙΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ

Στὸ φτωχὸ τῆς ἐξωκλήσι πὺ βρῖσκειται πάνω ἀπὸ τὸν Πλατύστρατο εἶχα 25 ὀλόκληρα χρόνια νὰ πάω. Ὅταν ἤμουν παιδι ἢ συχωρεμένη ἢ μητέρα μου, μαυροντυμένη χήρα, συνήθιζε νὰ μὲ παίρνει συντροφιά τῆς καὶ νὰ ξεκινᾶμε τακτικά, τὰ Σαββατόβραδα ἰδίως ὅταν ὁ ἥλιος βασίλευε, γιὰ ν' ἀνάψομε τὰ καντήλια τοῦ Ταξιάρχη, τῆς Ἁγίας Παρασκευῆς, τοῦ Ἁγίου Δημήτρη, πὺ βρῖσκονται σὲ κείνη τὴν περιοχὴ.

Καὶ ἀξιώθηκα νὰ πάω πέρουσι, τὴν ἡμέρα τῆς γιορτῆς τῆς, ξεκινώντας ἀπὸ τ' Ἀποίκια, πὺ τώρα κατοικῶ.

Εἶμαι ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους ἐκείνους πὺ νοιώθουν τὴν πιὸ μεγάλη εὐχαρίστηση νὰ κάνουν μακρινοὺς περιπάτους σὲ ἐρημικὰ τοπία, πὺ τόσο ἔντονα προκαλοῦν ἔξαρση τῆς φαντασίας. Καὶ, γιὰ νὰ ἐπιτύχει κανεὶς αὐτό, πρέπει νὰ προστρέχει σὲ κείνα τὰ μέρη, στὰ ὁποῖα τὸ κράτος τοῦ πολιτισμοῦ δὲν ἔχει σηκώσει τὴ σημαία του καὶ δὲν ἔχει καταστρέψει τὴν ποίησή τους.

Κάποτε ἐπισκέφθηκε τοὺς Ἁγίους Τόπους ὁ Κώστας Οὐράνης καὶ ἄφησε μιὰ περιγραφή πὺ ὅταν τὴ διάβασα τόσο κατάκαρδα μὲ λύπησε ὥστε μοῦ ἔδωξε κάθε ἐπιθυμία νὰ τοὺς ἐπισκεφθῶ καὶ ἐγώ.

«Οἱ χριστιανοὶ –ἔγραφε– ἔκαμαν τὸ πᾶν, γιὰ νὰ καταστρέψουν τὴν ὁμορφιὰ καὶ τὴν ποίηση τῆς ἱερᾶς γῆς των. Τὴ βρῦση τῆς Παναγίας τὴν ἐξωράϊσαν μὲ τσιμέντα, ὥστε νὰ θυμίζει τὴν «Πηγὴ Καραντάνη Λουτρακίου». Ἡ Τιβεριάς διασχίζεται ἀπὸ βενζίνες γιὰ τὴν ἄνεση τῶν περιηγητῶν, ἀπὸ τὴ Νεκρὰ Θάλασσα λείπει μονάχα τὸ κλασικὸ καζίνο καὶ ἔξω ἀπὸ τὸ σπήλαιο τῆς Γεννήσεως, πὺ γειτονεῦει μὲ καφενεῖα καὶ καταστήματα ἐμπορικά, τὰ αὐτοκίνητα πὺ σταθμεῦουν γεμίζουν τὴν ἀτμόσφαιρα τοῦ Ἰησοῦ ἀπὸ τοὺς ἤχους τῶν σειρήνων τους καὶ ἀπὸ τὴ μυρωδιὰ τῆς βενζίνης τους. Μόνο λίγοι λόφοι καὶ ἀγροί, ἀνέπαφοι ἀκόμα, θυμίζουν τὴν παρουσία τοῦ γλυκοῦ Ραββί».

Ἔτσι κι ἐγὼ τὰ νοιώθω! Μὰ στάθηκα πιὸ τυχερὸς ἀπὸ τὸν ἀξέχαστο ποιητὴ στὴν ἐκδρομὴ αὐτὴ πὺ ἀποφάσισα, πρὸς τὰ μέρη τῶν ἀνέφελων παιδικῶν μου χρόνων, τὰ γεμάτα ἀπὸ τρυφερὲς καὶ χαριτωμένες ἀναμνήσεις. Ὅταν, τὸ πρωί, περνοῦσα ἀπὸ τὶς ρεματιές τοῦ Πετραλωνιοῦ, τοῦ Μίτη καὶ τοῦ Σαρᾶ, τὶς γεμάτες ἀπὸ ἀνθισμένες ροδοδάφνες, πὺ μοιάζανε σὰν ρόδινες ἐκρήξεις, ἀναπόλησα τὰ ἀνέφελα κι εὐτυχισμένα παιδικὰ μου χρόνια καὶ παραδόθηκα στοὺς πιὸ ἡδονικὸς ρεμβασμοὺς. Ἡ ψυχὴ μου ἄρχισε νὰ ξαναγίνεται παιδικιά, γιὰτὶ οἱ δρόμοι πὺ διάβαινα, οἱ ρεματιές καὶ τὰ μονοπάτια ἦταν τὰ ἴδια κι ἀπαράλλαχτα, ὅπως ἦταν καὶ στὰ παιδικὰ μου τὰ χρόνια.

Μπροστὰ στὴ βρῦση τῆς ρεματιᾶς τοῦ Σαρᾶ, πὺ τόσες φορές εἶχε δροσίσει τὰ παιδικὰ μου χεῖλη, γονάτισα καὶ πάλι καὶ ἦπα τὸ κρῦο νερό της μὲ τὶς χούφτες μου, ἀναπολώντας μὲ συγκίνηση τοὺς στίχους τοῦ Παλαμᾶ καὶ νοιώθοντας ὄλο τὸ λυρισμὸ τους:

Τα χέρια μου εἶν' ἀκάθαρτα
καὶ τέτοια θέρμη κατακαίει
τὸ στόμα μου τὸ πλάνο,
πὺ τρέμω, μήπως, γέροντας
τὰ χεῖλη μου στὰ χεῖλια σου,
καὶ τὴ δροσοῦλα σου, βρυσούλα μου, μαρᾶνω!

Κι ὅταν ἐφθασα στὸ ἐξωκλήσι τῆς Ἁγίας, τὸ βρῆκα καὶ κεῖνο τὸ ἴδιο καὶ ἀνάπαυσα τὸ βλέμμα μου στὶς εἰδυλλιακὲς πλαγιές, στὶς ἴδιες πὺ τὸ εἶχα ἀναπαύσει κι ὅταν ἤμουν ἕνα ἀμέριμνο καὶ γεμάτο χαρὰ παιδάκι. Ἔτσι, καθὼς ἀνάπνεα μὲ ὄλους μου τοὺς πόρους τὸν καθάριο ἀγέρα τοῦ βουνοῦ, μοῦ φαινόταν πὺς ἦταν ἀρωματισμένος ἀπὸ τὸ ἄρωμα τοῦ παιδικοῦ μου παραδείσου. Ἡ σκέψη μου πετοῦσε πίσω πρὸς τὰ χρόνια ἐκεῖνα, ὅπως φεύγει πίσω ὁ καπνὸς τοῦ βαποριοῦ, πὺ προχωρεῖ, ὅταν φυσᾶ ἐνάντιος ἀγέρας. Πρὸς τὰ ὠραῖα ἐκεῖνα χρόνια, πὺ καὶ ἡ πίστη μας εἶναι θερμὴ καὶ ἡ λογικὴ μας, ἀνύπαρκτη ἀκόμα, δὲν μᾶς ψυχραίνει καθόλου, καὶ ἡ ζωὴ μας στὴ μόνη εὐτυχισμένη περιόδὸ της.

Κι ἔφερα στὴ μνήμη μου τοὺς στίχους πὺ ἔχει βάλει γιὰ προμετωπίδα ὁ Τουργκένιεφ στὸ ρομάντσο του «Ἀνοιξιὰτικα νερά»:

Χρόνια έσεις, χρυσά, γεμάτα από χαρά,
σάν τὰ καθάρια φύγατε τῆς άνοιξης νερά!..

Το παραμύθι κράτησε άρκετή ώρα και ό παιδικός μου έαυτός είχε άναστηθει μέσα μου ξάφνου, όπως τήν πεθαμένη πριγκηποπούλα του παραμυθιού, που κάποιο φίλτρο μαγικό τήν ξύπνησε. Και δέν θα άισθανόμουν καμιά έκπληξη κείνη τήν ώρα, άν παρουσιαζόταν ξαφνικά και μιá μαυροφόρα γριά, ή ίδια ή μητέρα μου, πεθαμένη πριν δώδεκα χρόνια, για να μου πει ότι είναι άμαρτία να κάθομαι, έξω, ότι ή Άγια Παρασκευή είναι θαυματουργή, γιάτρισσα για τά μάτια, και να με μπάσει μέσα στην έκκλησούλα, για να φιλήσω τις εικόνες της και να περιμένω να πάρω αντίδωρο.

Τόσο μακριά είχαν έξοστρακισθει για μένα κείνη τήν ώρα ό χρόνος, ή αλήθεια και ή πραγματικότητα. Σάν από ένα θάμα, είχα περάσει τὰ σύνορα τῆς χώρας τους και βρισκόμουν ένας αίχμάλωτος του όνειρου. Και όταν τελείωσε ή άκολουθία και πήρα τὸ δρόμο προς τὸ χωριό που γεννήθηκα, πάλι, κοιτάζοντας τις ρεματιές, τ' άμπέλια, τή θάλασσα των Γαλιών, έννοιωθα τήν έπιθυμία να τρέξω κοντά τους για τὰ παιδικά μου παιχνίδια: να βάλω τὸ βαποράκι μου στο νερό, να κολυπήσω στο γιαλό ή να ψαρέψω χέλια στη γούρνα κάποιας ρεματιάς.

Τὸ παιδί μ' άκολουθοῦσε μέχρις ότου άρχίσαμε να μπαίνομε στο χωριό. "Όταν φθάσαμε στο Διαρραχάκι, εκεί που συναντήσαμε τὰ πρώτα σπίτια, μ' άποχαιρέτησε και χάθηκε πάλι. Γιατί, όλα μεσ' στο χωριό έχουν αλλάξει! Οί δρόμοι, τὰ σπίτια, οί πλατείες έχουν άλλοιωθει από τὸν πολιτισμό, που εισόρμησε εκεί πάμπλουτος και μ' όλη του τή λαμπρότητα.

Τίποτα πια δέν έμεινε... για τὸ παιδί!

Τὸ όνειρο πια έσβησε και ή πραγματικότητα, στυγνή και άνήλεη, πρόδωσε μπροστά μου. Τὸ χωριό έχει γίνει άγνωριστο... Ἀλλά για μένα, κείνη τήν ώρα, για τὸ λόγο ότι με ξυπνοῦσε από τὸ ρομαντικό μου ρεμβασμό και έπειδή με χώριζε από τὸ παιδί, που τόσο γλυκιά ήταν ή παρέα του, δέν προκάλεσε παρὰ μονάχα ένα θλιβερό συναίσθημα κι όλες οί πλούσιες όμορφιές του όχι μόνο άπαθή και άσυγκίνητο μ' άφηναν, αλλά —παράξενο βέβαια— μου φαίνονταν σαν άξιοθηρήνυτες άσχήμιες.

Ὁ περίπατος ὁμως πρὸς τὴν πλαγιὰ τῆς Ἁγίας Παρασκευῆς, πού με ξανάκαμε γιὰ λίγες ὥρες παιδί, μοῦ ἄφησε τόσο δυνατὴ τὴν ὁμορφὴ ἐντύπωσή του, πού θὰ τὸν θυμᾶμαι πάντα ὄχι σὰ μιὰ ἀνταπάτη, πού ἔπαθε ἡ φαντασία μου, ἀλλὰ σὰ μιὰ ἀλήθεια, σὰ μιὰ πραγματικότητα, πού τὴν ἔζησα, σὰ μιὰ ὄραση, στὴν ὁποία σταμάτησα γιὰ λίγο καὶ δροσί-στηκα μέσα στὴ Σαχάρα τῆς ζωῆς.

ΑΥΓΟΥΣΤΗΣ ΧΑΖΑΠΗΣ

1954